

Konopla, Witalij / Malejew, Jurij M.

Roman Mychajłowycz Czajka (1943-2005)

Archeologia Polski Środkowowschodniej 8, 423

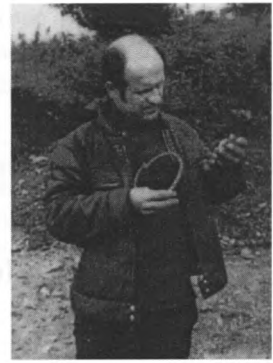
2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WITALIJ KONOPLA, JURIJ M. MALEJEW

ROMAN MYCHAJŁOWYCZ CZAJKA (1943-2005)

27 kwietnia 2005 r. w rezultacie ciężkiej choroby zmarł Roman Mychajłowycz Czajka, wieloletni kierownik Muzeum Archeologicznego Uniwersytetu Lwowskiego im. Iwana Franki. Urodził się 11 sierpnia 1943 r. w Podhorcach, rej. Brody, obw. Lwów. Wcześniej owdowiała matka (po zabiciu ojca przez bolszewików) z nieletnimi synami Jewhenijem i Romanem przeniosła się do Lwowa.

Roman po ukończeniu szkoły średniej i odbyciu służby wojskowej, w 1966 r. wstąpił na Wydział Historyczny Uniwersytetu Lwowskiego. Od 1967 r. rozpoczął pracę jako laborant, a po ukończeniu studiów w 1972 r. został kierownikiem Muzeum Archeologicznego na Wydziale Historycznym, przekształconego następnie w Uniwersyteckie Muzeum Archeologiczne.

Zamiłowanie do archeologii i zainteresowania historią ukształtowały się u Romana jeszcze w dzieciństwie w jego rodzinnej wsi położonej na malowniczych zboczach Woroniaków, znanej dzięki swoim archeologicznym i architektonicznym zabytkom. Tu znajdował się zamek późnorenesansowy z XVII w. i drewniana cerkiew z XVIII w. Ale najsilniejsze wrażenie wywarło na chłopcu wczesnośredniowieczne grodzisko, wspomniane w latopisach pod r. 1188 i 1233 oraz w „Słowie o wyprawie Igora”, na którym odkrywano także zabytki z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza.

Pierwszym krokiem do archeologii był udział studenta-praktykanta w wykopaliskach na wczesnośredniowiecznej osadzie w Zielonym Gaju na Tarnopol-szczyźnie, które wtedy prowadził docent Uniwersytetu Lwowskiego, Wołodymyr Baran. Uczestniczył później w badaniach pod jego kierownictwem na Podkarpaciu i Bukowinie. Właśnie udział w tych pracach wpłynął na przyszłe zainteresowania Czajki archeologią wczesnego średniowiecza.

W 1971 r. rozpoczęła się współpraca R. Czajki z ówczesnym docentem, następnie profesorem Uniwersytetu Lwowskiego, Mykołą Pełeszczyszynem. Wspólne wykopaliska prowadzone przez wiele lat na stano-

wiskach prehistorycznych w zachodnich obwodach Ukrainy znacznie wzbogaciły jego doświadczenie pracy w terenie.

W 1972 r. Roman otrzymał zezwolenie na prowadzenie samodzielnych prac wykopaliskowych („list otwarty”) i rozpoczął systematyczne badania grodzisk wczesnośredniowiecznych w obwodzie Równie. W ciągu wielu lat głównym obiektem jego zainteresowań było grodzisko w Łystwynie, na którym odkrył pozostałości domostw, obiektów gospodarczych, urządzeń obronnych i cmentarzysko. Równocześnie badał grodziska w Żorniwie, Warkowyczach, Ostrowie, Małej Moszczanicy i Mirohoszczy. Uzyskane materiały opracował w monografii „Łystwyn i jego okolice w X-XI w.”, którą jeszcze za życia zdążył przekazać do druku.

Od 1998 r. badał latopisowy gród Szczekocin obok wsi Hłyńsko na Roztoczu Lwowskim (wyniki tych prac referował na konferencji sprawozdawczej w Chełmie w 2003 r.) i prowadził wykopaliska na terenie rezerwatu historyczno-architektonicznego w Żółkwi.

Jednocześnie, już od 1993 r., prowadził terenowe praktyki etnograficzno-epigraficzne dla studentów historii Uniwersytetów Lwowskiego i Rzeszowskiego. W rezultacie wieloletnich badań na sąsiadujących ze sobą terenach Polski i Ukrainy wspólnie zarejestrowano i opisano ok. 4 tysięcy zabytków, które stały się podstawą wydania pierwszych tomów serii „Inskrypcje nagrobne pogranicza polsko-ukraińskiego”, wydawanych w Rzeszowie (od roku 1999) pod redakcją Lesława Morawieckiego.

Roman uczestniczył w wielu międzynarodowych i regionalnych konferencjach naukowych na Ukrainie, w Rosji i w Polsce (w Rzeszowie, Chełmie i Krośnie).

Całe swe życie poświęcił archeologii. Z sympatią i szacunkiem odnosili się do niego przyjaciele i znajomi, wykładowcy i studenci. Był życzliwym, dobrym, rozsądnym i towarzyskim człowiekiem. Takim zostanie w naszych sercach.

/tłumaczył J. G./